THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST [Telephones: ADelaide 7424-7425
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.

ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL TORONTO 25

דער חלול השם אין טאראנטא

דאס, געגען וואס "דער אידישער זשורנאל" האט געוואָרענט, איז געשען. חברה פאליטישענס האבען אויסגענוצט די מחלוקה, וועלכע איז אנגעגאנגען אין שטאדט איבער שחיטת עופות פאר זייערע פאליטישע מאנעווערס, און ווי עס איז געווען צו דערוואַרטען, איז דער אידישער נאמען פון דעם גאנצען ישוב אין טאראנטא אריינגעשלעפט געוואָרען און איז גע־מאכט געוואָרען צו שאנד און צו שפאט.

וואס עס זאלען נים געזען זיין די צווייסטיגקייטען און רייבונגען צווי־שען דעם ניי־געגרינדעטען ועד העיר און דער קהלה, דער קאמף האט נים געטארט אויסגעטראָגען ווערען אויף דער ניט־אידישער גאס. די בשר כשר מחלוקה האט געמוזט פארבלייבען און געפירט ווערען אין די ראמען פון אנשטענדיגקייט.

מיר צווייפלען נים, אז אין דעם ועד העיר, סיי צווישען די מענער און סיי צווישען די פרויען, געפינען זיך גוט־מיינענדע מענשען, מיר צווייפלען נים אין זייער ערליכקייט אז אין זייערע פאדערונגען פאר געוויסע רעפארמען אין דער קהלה. זיי זענען אבער שולדיג פאר צולאזען אין זיי־ערע ריינע פאליטישענס, וויסענדיג, אז די חברה מיינען קיינמאל נים דעם וואוילזיין פון די מאסען, אז זיי זוכען אלע מאל "כאפען פיש אין מוטנער וואסער", און שטופען זיך אריין אין יעדען פלאץ, וואו טומלעניש העכשט, מיט איין צוועק, אפשר וועלען זיי עפעס כאפען.

דער סקאנדאל, וועלכער האט אויסגעבראכען אין וואָרד 4 קאנסער־וואטיוו אסאסיאישען, מיט די אפידייוויסס, וועלכע זענען געמאכט גוט ווערען פון איין צד געגען צווייטען, מיט באשולדיגונגען פון שווינדעל, פאלש דורכאויס אויף אידישע קעפ, אבער נים אויף איינצעלנע, נאר אויפ'ן רבים, ווייל דער נאמען פון ועד העיר ("יונייטעד דזשורי") איז אין דעם פארמישט, און פאר ניט־אידען מיינט דאך "יונייטעד דזשורי" דאס פאר־איינינגטע אידענטום.

זיי קומט עס וואס די אנשטענדיגע אידען אין ועד העיר האבען דאס נים געזעהן, ספעציעל ווען מען האט זיי געוואָרענט געגען דעם?

קען וועלכער עס איז אנשטענדיגער איד, כאטש מיט וויפיעל עס איז זעלבסטרעספעקט, מיט וועלכער עס איז אכטונג פאר'ן גוטען אידישען דולדען אזעלכעס?

מענשען זענען אבער נים מער זיי מענשען, און מענשען קענען מא־כען א טעות. פארוואס זשע שווייגען זיי, פארוואס קומען זיי נים ארויס מיט'ן אמת, פארוואס טרייסלען זיי זיך נים אפ פון די דאזיגע פאליטישענס, וועלכע בריינגען בלויז שמאך און שאנד אויפ'ן אידישען נאמען.

קיין וואונדער נים, וואס די חברה האט מורא געהאט פאר'ן "אידי־שען זשורנאל" און האט זיך שטענדיג באהאלטען הינטער א מאנטעל פון קאמאפלאזש. פון וואנען זיי האבען ווי טכוירען געוואָרפען זייערע שטינק־באמבעס אויפ'ן "אידישען זשורנאל".

קיין וואונדער נים, וואס זיי האבען צו קיין פארזאמלונג נים געוואלט אריינלאזען קיין פארטרעטער פון "אידישען זשורנאל". זיי האבען גע־וואוסט, אז דער "זשורנאל" קען זיי, אז דער "זשורנאל" ווייסט זייערע מיאוס'ע מאטיווען, און וועט זיי אויפדעקען פאר'ן ברייטען עולם.

זיי האט זיך בעסער געליינט אריינצולאזען צו די פארזאמלונגען קריסטליכע רעפארמערס, זיי זאלען נים פארשטעהן וואס מען רעדט און נאך דער פארזאמלונג געבען די רעפארמערס "סטייטמענטס".

די חברה האבען געוואוסט, אז "דער אידישער זשורנאל" קען זיין און שטעהט אויף דער וואך, און דערפאר האט זיך זיי בעסער געליינט אריינ־צושלעפען צו די פארזאמלונגען קריסטליכע פאליטישענס. די לעצטע האָ־בען נים געוואוסט וועגען וואס עס האנדעלט זיך, און פאר די צוהערער האבען זיי אין אידיש דערצעהלט, אז די פאליטישענס וועלען בריינגען די ישועה.

פאליטישענס מיט אומריינע הענט טארען נים צוגעלאזען ווערען צו קיין געזעלשאפטליכע ענינים.

פאליטישענס, וועלכע האבען אויף זייערע געוויסענס גרעפט און שווינדעל און וועמענס הענט זענען פארשמוצט מיט כאבאר, דארפען פאר־טריבען ווערען פון דער אידישער גאס. מען טאר זיי נים לאזען פאראדי־רען אלס פאלקס פארזארגער, און געבען זיי א געלעגענהייט צו ריידען אין אידישען נאמען.

זאל דער ועד העיר זיין וואס ער איז, זאלען זיינע טענות זיין גע־רעכטע, בארעכטיגטע אדער נים, זאל מען איינשטימען מיט'ן ועד העיר אדער נים, אבער אויב ווער עס איז וואס געפינט זיך אין ועד העיר, מע־נער אדער פרויען, וועלכע טראגען אויף זיך וועלכע עס איז פאראנטווארט־ליכקייט, מוזען זיך ריינוואשען פון דער פאליטישער בלאטע, און וועלכער זיי האבען דירעקט אדער אומדירעקט אריינגעשלעפט דעם אידישען נאמען.

מיר זאגען עס מיט דער פולער פאראנטווארטליכקייט, אויסדריקענ־דיג די עפענטליכע מיינונג פון דער אידישער טאראנטא.

דער אידישער ישוב אין טאראנטא וועט קיינמאל נים מוחל זיין דער אדער די קערפערשאפטען, די אדער א צווייטע גרופע, וועלכע עס זאלען נים זיין, ווער עס איז גורם אזא חלול השם, ווי עס איז דער פאל יעצט אין זוארד פיער.

זאל כאטש יעצט געזאגט ווערען, אז די דאזיגע פאליטישענס האבען זיך אריינגע'נגב'עם אין דער אידישער מחנה, זיי הונגעריגע וועלף און האָ־בען געריסען רעכטס און לינקס, זיך נים אפשטעלענדיג פאר קיין שאנד־טאט.

זאל די נים־אידישע טאראנטא וויסען, אז זיי ריידען נים אין אונזער נאמען, זאל די נים־אידישע טאראנטא וויסען, אז נים זיי זענען אונזערע פארטרעטער, און זיי קענען נים זיין אונזערע פארטרעטער, אז מיר ווע־לען נים דערליבען זיי זאלען פעדלען" מיט'ן אידישען נאמען ווי מיט צי־בעלעס און פארשאכערען עס צו דעם, וועלכער נים דעם העכסטען פריי־יז.

געגוג געשלעפט דעם אידישען נאמען אין בלאטע.

געגוג זיך געוואשען אין אונזער בלוט. געגוג אויסגעניצט אונזער נאמען פאר יעדען שווינדעל און באטרוג.

ארויס פון דער אידישער מיטע, מיאוס'ע פאליטישענס! געגוג זיך געבאדען אין אידישע צרות, אידישען פיין און געמאכט א שפיעל פון אונ־זער נשמה.

מצורעים! הינטער דער מחנה דארטען איז אייער פלאץ. צוזי־שען אנשטענדיגע אידען טארט איהר זיך נים געפינען, און יעדער איד וועט פון אייך ווייכען ווי מען ווייכט פון א מצורע.

די אידישע טאראנטא דארף דאס זאגען, און זאגט עס מיט א הויכען קול.

אידישער אנטיסעמיטיזם

(טענליכע שמועסען)

פון יצחקי

שרייבט מיר א לעזער מיט'ן נאמען מ. ר. פון רושאנקשאן בזה הלשון:

"פאניע יצחקי!

"ווענען אלעס אין דער וועלט שרייבט איהר אין אייערע טענליכע קאלומס, נאר נים ווענען א פראגע וועלכע איך באַ־טראכט אלס איינע פון די וויכטיגסטע אין אונזער אידישען לעבען. איך מיין די פראגע ווענען דעם "אידישען אנטיסעמי־טיזם".

און ער דרעצעהלט מיר, דער לעזער מיינער מ. ר., ווענען עטליכע פאקטען, וועלכע באווייזען קלאהר און דייטליך, אז עס עקזיסטירט ווירקליך אזא זאך ווי אי־דישער אנטיסעמיטיזם אין טאראנטא.

קודם כל, דערצעהלט ער מיר ווענען דער דערפאהרונג וואס זיין איינענע טאָ־טער, א מיידעל פון א יאהר 19 האט גע־האט. און ער דרעצעהלט מיר אויך ווענען דער דערפאהרונג וואס ער אליין, אלס ארבייטער האט געהאט מיט יענע אידישע אנטיסעמיטען ווענען וועלכע ער רעדט אין זיין בריעף.

בין איך באמת, זעהר דאנקבאר מיין לעזער פאר צייהען מיין אויפמערקזאמ־קייט צו ענען, וועלכער פארדינט קאמעמ־טירט צו ווערען, טראץ דעם וואס איך ווייס אז עס איז שוין נים ווייניג גע־שריבען און גערעדט געוואָרען ווענען דעם.

* * *

אידישער אנטיסעמיטיזם!

יא, הפנים, אז אזעלכעס איז דאך יא פאראן, ווארום אידען וואלטען דאך נים געשריבען בריוועלאך אין רעדאקציע נלאט אויס פארענינגען.

עס איז א כלל אז מען שרייט נאר, ווען עס טוט וועה.

און אז דער דאזיגער אידישער אנ־טיסעמיטיזם איז א מכה, וועלכע פאר־שאפט אונז נים ווייניג ווערהטאג — דאס איז גאר קיין ספק נים.

נים ניי, איז די אנקלאגע וועלכע איז געמאכט געוואָרען פון מיין אידישען לע־זער, אבער דאך איז נאך קיין שום ערנסטער פרואוו נים געמאכט געוואָרען צו זעהן, אז אזעלכע אנקלאגעס זאלען מעהר קיין גרונט נים האבען.

באהאלטענער אדער אפענער אידי־שער אנטיסעמיטיזם עקזיסטירט אין אונ־זער טאָ־טענליכען לעבען, ניט נאר ביי אונז אין טאראנטא, נאר אויפ'ן גאנצען אמעריקאנעם קאנטינענט.

און גאנץ באזונדערס לאזט זיך מער־קען דער דאזיגער אידישער אנטיסעמי־טיזם אין דער ארבייטס־פראגע.

א אידיש ווערטעל זאגט:

"מיט א אידען איז בלויז גוט קוגעל עסען, ווייטער גאָרניט".

איך גלויב, אז דאס דאזיגע ווערטעל איז הפנים געשאפען געוואָרען פון יענע אידישע אנטיעסמיטען, ווארום זיי האל־טען אויך פון דער דאזיגער מאטע.

נעהמען צו אידישע באַנקעטלאך, דאס איז ביי זיי מחיבא־תיתא. אויסכאפען אלע כבודים אין דער וועלט, ביי אידישע אונטערנעהמונגען, פאר דעם פרייז פון א ווערטלאזען פלערוש, אויף דעם זענען זיי אויך גרויסע בריות.

אבער ווען עס קומט צו דער פראגע ווענען געבען א אידישען ארבייטער די פרעפערענץ אויבער א קריסטליכען, צו מאכען א לעבען פאר זיין פרוי און קינ־דער — דא ווייזען זיך די אידישע אנ־טיסעמיטען ארויס אין זייער אמת'ען געשטאלט, און בלייבען קאלט צו דער אידישער נויט.

* * *

פארשיעדענע תירוצים האבען זיי פאר זייער אידישען אנטיסעמיטיזם.

קודם כל, טענה'ן זיי, זענען אידען נים קיין גוטע, געטרייע און שקלאפערישע ארבייטער.

צווייטענס, זאגען זיי, מוזען זיי זיך באַנוצען מיט קריסטליכע ארבייטער פאר געשעפטס־צוועקען. אין אנדערע ווערטער מיינט עס, כדי דורך דעם, צו אָפּציהען די אויפמערקזאמקייט פון די קריסטליכע קונים, אז דאס איז א אידיש געשעפט.

דריטענס, האלטען זיי זיך ביי דאס זייערינע, אז קריסטליכע "לייבאר" איז ביליגער ווי אידישע.

פערטענס זאגען זיי: —

"אט אזוי ווילען מיר, און רופט אונז קנאק־ניסעל"...

* * *

אט האט איהר אייך א צעטעל מיט "נערעכטע" טענות פון די אידישע אנטי־סעמיטן. איך פערזענליך גלויב, אז די בעסטע טענה זייערע איז די פערטע. די דאזיגע לעצטע טענה פארענטפערט שוין ממילא אלע פריהערדיגע.

טראַנס־אַיך

איז שוין ווירקליך נאר קיין מיטל ניטא, צו אויפדעקען די מאסקע פאר דער אידישער עפענטליכקייט פון די דאזיגע אידישע אנטיסעמיטען?

וואהרום זאלען אזעלכע פאלשע אידען באַרימען זיך, אז זיי קענען נעהמען די אידישע עפענטליכקייט "אויפ'ן זיכער?"

וויל די דאזיגע פאלשע אידען זע־נען דאך א "דיסגרעס" פאר אונז אפילו געגען אונזערע קריסטליכע שכנים.

און קען דען א קריסט געפינען אן אנדער נאמען פאר אזא אידען, ווי "שייי־לאק"?

וואלט אפשר געווען אלזא א יושר, אז איין־מאל, פאר־אלע־מאל, זאל די אי־דישע עפענטליכקייט ארונטערנעהמען די מאסקעס פון די דאזיגע אידישע אנטיסע־מיטען און זאל אדרבא, די וועלט זיי דער־זעהן אין זייער פולער נאקעטקייט.

נו, דאס וועט אונז נים שעריגען אונזער כבוד. פארקערט אונזער אידישע רעפוטאציע וועט דערפון גערעטעוועט ווערען.

די אויסערליכע וועלט וועט דאמאלסט ערשט דערזעהן אז זעהר קליין איז די צאהל פון אזעלכע אידישע "שייליאקס".

יאפאנער ווילען זיין אידישע מחותנים

יאפאן א דוכוואנדער צענטער פאר אידישע אימיגראנטען, אידישע טו־פען און געשעפטען: — א ראיה כן התורה אז יאפאנער זיינען די פארלארענע עשרת השבטים.

פון אונזער כארבינער קאָרעספאנדענט

די יאהרען 1923-1918 קען מען רעכענען אלס די רענעסאנס־עפאָכע פון דעם אידישען ישוב אין יאפאן. אין יאָ־פאן האט דאן עקזיסטירט די גרויסע "הכנסת אורחים" הויז פון אמעריקאנער "האיאס", אין דעם רעכטען אייראפעאי־שען צענטער פון יאקאהאמע. א גרויסער צאהל עמיגראנטען האבען זיך אָפּגע־שטעלט אין יאקאהאמע, קאבע, און אנ־דערע ערטער און חוץ דעם זיינען אין די לעצטע יאהרען פון דער גרויסער וועלט־מלחמה אָנגעקומען קיין יאפאן א באדייד־טענדער צאהל מענשען פון פארשיעדענע לענדער (אמעריקא, קאנאדע, אויסטראל־יען, א. א.) וועלכע האבען נים געוואָלט נעהן אויף די שלאכט־פעלדער אלס האר־מאטען פליישע. אין יאפאן זיינען נים חל געווען קיינע געוועצען פון אויסגעבען דייזיר־טירען. אויך זיינען אָנגעקומען א באדייטענדער צאהל אידען פון כארבין וועלכע האבען פארבונדען געשעפטליכע באציהונגען מיט יאפאנישע פירמעס. נאר ווי גיך די וועלט אז באזונדערס דער ווייי־טער מזרח האט זיך אָנגעפאנגען אויס־היילען פון די וואונדען פון דער וועלט מלחמה איז באלד געפלאצט דער צייט־ווייליגער אידישער ישוב אין יאפאן ווי א פון דער האפען שטאדט יאקאהאמע, זאָל ער אויך באזאמרגט ווערען. (כמעט אלע שיי־עפן אויף צפון און דרום אמעריקא געהען אָפּ פון דער האפען שטאדט קאבע. וואו ווערט בטול אין דעם ים יאפאנעזער. עס עפענינט זיך ביי שווער צו אריינטירען דעם דורכ־גרעסטער אידישער ישוב פון יאפאן) די אידען פון קאבע האבען צו דעם צוועק מאָביליזירט די עטליכע געצעהלטע אידען פון יאקאהאמע, וועלכע האבען אויסגע־ווייליגער אידישער ישוב אין יאפאן ווי א ציוניסטישע אָרגאניזאציע. אין דער ווייטער צייט האט דער אידישער ישוב אין יאפאן אנגעקומען צו קומען אויף אן אנגעשטעלטע אידישע דורכוואנדערער וועלכע זענען פאר זיי אין אלעס מעגליכעס.

פאר די לעצטע צייט האט זיך אָנ־געפאנגען צו באמערקען, דאס קרובים פון דרום־אמעריקא, מעקסיקא, און אויך פון די פאראייניגטע שטאאטען שיקען פאר עמיגראנטען שיפס קארטען וועלכע זיינען אויסגעשטעלט אויף יאקאהאמע, וואו דער דער אידישער ישוב איז נאָך דער ערד־ציטערניש פון 1923 כמעט אינגאנצען אונטערגעגאנגען. נאר די כארבינער ביור־א פון "חיאס־יקא־עמיגרידערעקט" האט באלד אָנגענומען שריט דורך די געצעהל־טע אידישע כלל־טוער פון קאבע, דאס אין די פאלען וועגן א אידישען עמיגראנט וועט אויסקומען צו זעצען זיך אויפ'ן שיף אנדערע אומבעקאנטע אומנעענונג, אנדע־רע מענשען, קליינע מיניאטור געביי־דעס, א גאנץ אנדערער לעבענס־שטייג, דער קליין הייפעלע אייראפייער דער אייראפעאישער אָפּשלעג געהט אויפ'ן ים יאפאנעזער. עס איז נים ווערט בטול אין דעם ים יאפאנעזער. עס עפענינט זיך ביי שווער צו אריינטירען דעם דורכ־גרעסטער אידישער ישוב פון יאפאן) די שניטליכען אידישע דורכוואנדערער אפילו אידען פון קאבע האבען צו דעם צוועק אין די ראיאנען וואו דאס ביסעל אייראָ־מאָביליזירט די עטליכע געצעהלטע אידען פייער און אייראפעאישע האָטעלען געפי־פון יאקאהאמע, וועלכע האבען אויסגע־נען זיך. דארטען בלייבט ער אויך אן איי־דרויסס שפיעלט דער קליינער אידישער ביגער פרעמדער.

יאפאן זיינען אין דער צייט פון דער אלטער אידישער אנגעשטעלטער אידישע דורכוואנדערער וועלכע וועלען קומען קיין יאקאהאמע.

צווייטען די יאקאהאמער אידען וועלכע האבען זיך דער אויסגערופען צו אידישע דורכוואנדערנדע אידישע עמיגראנטען אין דרום־אמעריקא, קאבע, און אנ־דערע ערטער און חוץ דעם זיינען אין די לעצטע יאהרען פון דער גרויסער וועלט־מלחמה אָנגעקומען קיין יאפאן א באדייד־טענדער צאהל מענשען פון פארשיעדענע לענדער (אמעריקא, קאנאדע, אויסטראל־יען, א. א.) וועלכע האבען נים געוואָלט נעהן אויף די שלאכט־פעלדער אלס האר־מאטען פליישע. אין יאפאן זיינען נים חל געווען קיינע געוועצען פון אויסגעבען דייזיר־טירען. אויך זיינען אָנגעקומען א באדייטענדער צאהל אידען פון כארבין וועלכע האבען פארבונדען געשעפטליכע באציהונגען מיט יאפאנישע פירמעס. נאר ווי גיך די וועלט אז באזונדערס דער ווייי־טער מזרח האט זיך אָנגעפאנגען אויס־היילען פון די וואונדען פון דער וועלט מלחמה איז באלד געפלאצט דער צייט־ווייליגער אידישער ישוב אין יאפאן ווי א אידישער דורכוואנדערער אינדיווידואליזם אין צו אלעס מעגליכע דורכוואנדערער וועל־כע וועלען קומען קיין יאקאהאמע.

צווייטען די יאקאהאמער אידען וועל־כע האבען זיך דער אויסגערופען צו אידישע דורכוואנדערנדע אידישע עמיגראנטען אין די דורכוואנדערנדע אידישע עמיגראנטען געפינט זיך אויך דער משעגאסלאוואקי־שער שער קאנסול דר. איסאק, און דער יונגער דר. רענענסבורגער פון פראנקפורט, א דייטשער געלעהרטער, וועלכער איז אייגנ־געלאדען געוואָרען אלס ספעציאליסט אין איינע פון די יאפאנישע אנראנאמישע הויכשולען. דער אנגעוויזענער דר. רענענס־דר. רענענסבורגער פון פראנקפורט, א בורגער איז זעהר פרום, האוונט דריי גרויסע געדיכטע יאפאנישע שטעדט, אהן מאל אין טאג, געהט נים און טראגט נים א שפאר, נים זעהענדיג קיין איין ווייי־סען איינראפעאישען מענשען, נים ווי־סענדיג זיך וואוהין צו קעהרען און וואו־הין צו צו זעהען, אז אזעלכע אויס אלע יאהר פון א מנין אן שרייבט אויס אלע יאהר פון כארבין אן אתרוג אין לולב אויף סוכות.

די יאפאנישע רעגיערונג שענקט צו דער פראגע פון עמיגראנטען פון דער וויטען מזרח מיט אלע נויטיגע פאר־מאליטעטען און פארבעריטעט זייער רענעלערע יאפאנישע ריוסען אויף אלע איינוואנדערונגס־לענדער. צוליעב דער גרויסער געריכטעניש אינ'ם לאנד איז די אר־עמיגראציאנס־פראבלעם אין יאפאן א רע־נאכפאלגע.

די יאפאנישע אימיגראנטען, אידישע טו־פען און געשעפטען: — א ראיה כן התורה אז יאפאנער זיינען די פארלארענע עשרת השבטים.

פון אונזער כארבינער קאָרעספאנדענט

רעסען פון די אידישע כלל טוער אין יאָ־פאן, וועלכע קומען זיי אנטקעגען מיט דער יאפאנעזער וואנדערען אויס יעדען טוען פאר זיי אלעס מעגליכעס.

פאר די לעצטע צייט האט זיך אָנ־געפאנגען צו באמערקען, דאס קרובים פון דרום־אמעריקא, מעקסיקא, און אויך פון די פאראייניגטע שטאאטען שיקען פאר עמיגראנטען שיפס קארטען וועלכע זיינען אויסגעשטעלט אויף יאקאהאמע, וואו דער דער אידישער ישוב איז נאָך דער ערד־ציטערניש פון 1923 כמעט אינגאנצען אונטערגעגאנגען. נאר די כארבינער ביור־א פון "חיאס־יקא־עמיגרידערעקט" האט באלד אָנגענומען שריט דורך די געצעהל־טע אידישע כלל־טוער פון קאבע, דאס אין די פאלען וועגן א אידישען עמיגראנט וועט אויסקומען צו זעצען זיך אויפ'ן שיף אנדערע אומבעקאנטע אומנעענונג, אנדע־רע מענשען, קליינע מיניאטור געביי־דעס, א גאנץ אנדערער לעבענס־שטייג, דער קליין הייפעלע אייראפייער דער אייראפעאישער אָפּשלעג געהט אויפ'ן ים יאפאנעזער. עס עפענינט זיך ביי שווער צו אריינטירען דעם דורכ־גרעסטער אידישער ישוב פון יאפאן) די שניטליכען אידישע דורכוואנדערער אפילו אידען פון קאבע האבען צו דעם צוועק מאָביליזירט די עטליכע געצעהלטע אידען פון יאקאהאמע, וועלכע האבען אויסגע־נען זיך. דארטען בלייבט ער אויך אן איי־דרויסס שפיעלט דער קליינער אידישער ביגער פרעמדער.

די גרעסטע שטעדט פון יאפאן זיי־נען א געמיש פון דעם אלטען מיטעלאל־טערישען אזיאטישען אָריענט מיט דער וויינינגער אייראפעאישער טעכניק און פולטור. די מיניאטורע וויינלאך אהן פענסטער, די וועגנלאך פון דינע ברעט־לאך, זייערע לאנגע קימאנאס און הילי־צערנע שטעקשיך, דאס אלץ גיט באלד אָנצוהערענען דעם ניי־אָנקומענדען איי־ראפייער, דאס ער דארף ארויסוואַרען פון קאפ דאס מינדעסטע געדאנק וועגען ארבייטס־מעגליכקייטען און חיונה אינ'ם לאנד פונ'ם רויטען מאָרגען.

פאר די לעצטע יאהרען באוויזען זיך ארטיקלען אין דער יאפאנישער פרעסע פון געוויסען יאפאנישע געלעהרטע וועל־כע מיהען זיך צו באוויזען, דאס די יאָ־פאנעזער ציהען זייער שורש פון דער עצען שבטים פון דעם אידישען פאָלק וועלכע זיינען פארטריבען געוואָרען פון פאלעס־טינא נאָך פאר'ן חורבן פונ'ם ערשטען בית המקדש און וועלכע זיינען פון אונז פארשוואונדען געוואָרען אן שפיץ פון דער אָנגעוויזענער טעאריע שטעהט דער יאפאנישער געלעהרטער דר. איאבא פון מיאקאדא, אויך פירשט איטא, דער ערש־

(פארזעצונג אויף פייזיש 5)

וואס איך האב געזעהן אין ארץ ישראל?

פון וו. סכעווענעלס

(סעקרעטאר פון אינטערנאציאנאלען גע־ווערקשאפטס בונד אין אמסטערדאם).

(א ברעף צו דער ארבייטער־יוגענט אין ארץ־ישראל)

אויפ'ן שוועל פון א"י, *) פאר'ן אָפּפאָרען, פיהל איך פאר גוטיג אויסצו־דריקען דעם געפיהל פון פארדאנקען, וואס האט מיר פארכאפט זעהענדיג דעם גרויסן ווערק פון דער אידישער יוגענט אין ארץ־ישראל.

די דאנק פאר דער יוגענט איז שטענ־דיג געשטאנען אינ'ם צענטער פון דער ארבייטער באוועגונג. די יוגענט — איז די צוקונפט. ווער עס וויל פארזארגען די צוקונפט — געהט דערארבערען די יו־נענט.

די פסיכאזע פון דער וועלט־מלחמה האט שטארק צעטומעלט די מערב־אייראָ־פעאישע יוגענט. אין דער גייסטיגער און מאָראלישער אנטוויקלונג פון דער יוגענט פון דער נאָך מלחמה־צייט, האבען זיך אנטפלעקט סימנים, וואס זאגען אן ביין, עס דאכט זיך, אז די יוגענט איז שוין מעהר נים מסוגל צו הויכע שטרעבונגען, ס'האבען זיך אנטפלעקט סימנים פון שטארקן עגאאיזם; דער אינדיווידואליזם האט באקומען די הערשאפט; ס'איז גע־שטיגען די לייכטזיניגקייט און דאס אַ־נען זיך נאָך פארגענינגענס.

ווער ס'האט אבער געזעהן די ארץ־ישראל'דיגע יוגענט ביי דער ארבייט — דער וועט זיך איבערצייגען אז אויך אין אונזער דור קאן א הויכער אידעאל אנט־פלעקען ביי די מאסען אומבארגענעמע אוצרות פון זעעלישער קראפט. דא — אין ארץ־ישראל — שאפט א פאלק פון דאס־ניי זיין וועלט. דא גיט זיך אָפּ א פאלק, און בפרט זיין יוגענט, מיט לייב און לעבען צו אליכטיגען אידעאל. דא האט א באוועגונג פארשטאנען צו פאר־וואנדלען אין ממשות'דיגער ווירקליכקייט דעם סאציאליסטישען לאזונג: „איינער פאר אלע, אלע פאר איינעם". דא לאט מען פארשטאנען צו געבען דעם באגריף מ ע נ ש ל י כ ע ס א ל י ד א ר י ־ ד א ר י ט ע ט — דעם טיפסטען און אומפאנגסרייכען אינהאלט.

איך האב מיט א סך אינטערעס זיך צוגעקוקט צו די געלונגענע עקספעריומענ־טען — ווי פאקטיש צו לייזען אויף א סאציאליסטישען וועג א רייע פון די פאר־פאָלגטערטסטע לעבענס־פראָבלעמען: קאָ־אָפּעראציע פון ארבייט און פּראָדוקציע, אבסאָלוטע גלייכהייט פון מאן און פרוי וואס ארבייטען, קאָלעקטיוע דערציאונג פון קינד, ניט מאכענדיג איהם פרעמד צו טאטע־מאמע, אויפהויבען דעם לעבענס־ניוואָ פונ'ם ארבייטער און שעפער.

מיט אט דעם גרויסען אויפטו האט די אידישע יוגענט דערפילט א גרויסע שליחות. איהר יונגע חברים, האט א זכות: מיינ'ן בח פון אייער גלויבען איז דעם באפרייאונגס־קאמף פון עקספלו־אטירטע ארבייטער און פון אונטערדריק־טע פעלקער האט איהר זיך ערוואָרבען אזא כוח און אזא אידעאליזם, וואס איך צווייפעל אויב ער האט צו זיך א גלייכען אין דער וועלט. פון א פאלק מיט א מי־דרוועדטיגער צאהל ארבייטער, וועט דורך אויפטו ענטשטעהן א דור פון ארבייטער אין דער לאנדווירטשאפט, אינ־דוסטריע און האנטווערקערי. אאז'זען שאפט איהר פון מדבר; פון פעלזען פרוכט אויף א שלאכט־פעלד. אין א מלחמה דארף מען מוט נאר געצעהלטע מינוטען, נאר שעה'ן. דארטען שטעלט דער גבור איין זיין לעבען איין מאל און' ניט מעה־ר, אייער ארבייט אבער פאדערט שטענדיגע, גבורה, טאג איין טאג אויס — יאהרען און צעהנדליגער יאהרען ארבייט אהן קיין שום לוין, אויסער אייער ארבייטס־און שאפונגס־פרייד.

ניט כדי צו לויבען אייך — זאג איך דאס. איהר ברויכט ניט קיין לויב־גע־זאנגען און דערמונטערונגס־ווערטער. — ניין! אייער אמת'ער כוח און עכטער גליק קומען ניט פון דרויסען און ניט פון מאטעריעלער באפיריידיגונג. אייער לע־בענס־פרייד דרינגט ארויס פון דער אמונה, וואס גליט אין אייער האַרצען, אז איהר שטעהט אין דינסט צו א מעכטיגען ווערק מיט גרויסע פערספעקטיוון פאר אייך און פאר דער וועלט.

מיר אין מערב־אייראָפּע זענען מאָ־טעריעל רייכער ווי איהר אין אייערע קאָ־לאָניעס, וואס לעבען נאָך אין דוחק. איהר זייט אבער, בלי ספק גליקליכער פאר אונז, ווייל נעהענטער פאר אונז זייט איהר נאָך דעם, וואס מ'הויפט: מענש־ליכע רייכקייט.

דא ניט לאנג, בין איך אין וויען גע־ווען א פולבאנייסטערטער עדות פון דע־מעכטיגער יוגענטליכער וועלט דעמאנס־טראציע. צעהנדליגער טויזענטער ארבייט־כר זענען זיך דארט צונויפגעקומען אויס־

אידישע עפענטליכקייט "אויפ'ן זיכער?"

וויל די דאזיגע פאלשע אידען זע־נען דאך א "דיסגרעס" פאר אונז אפילו געגען אונזערע קריסטליכע שכנים.

און קען דען א קריסט געפינען אן אנדער נאמען פאר אזא אידען, ווי "שיי־לאק"?

וואלט אפשר געווען אלזא א יושר, אז איין־מאל, פאר־אלע־מאל, זאל די אי־דישע עפענטליכקייט ארונטערנעהמען די מאסקעס פון די דאזיגע אידישע אנטיסע־מיטען און זאל אדרבא, די וועלט זיי דער־זעהן אין זייער פולער נאקעטקייט.

נו, דאס וועט אונז נים שעריגען אונזער כבוד. פארקערט אונזער אידישע רעפוטאציע וועט דערפון גערעטעוועט ווערען.

די אויסערליכע וועלט וועט דאמאלסט ערשט דערזעהן אז זעהר קליין איז די צאהל פון אזעלכע אידישע "שייליאקס".

אידישער אנטיסעמיטיזם

(טענליכע שמועסען)

פון יצחקי

שרייבט מיר א לעזער מיט'ן נאמען מ. ר. פון רושאנקשאן בזה הלשון:

"פאניע יצחקי!

"ווענען אלעס אין דער וועלט שרייבט איהר אין אייערע טענליכע קאלומס, נאר נים ווענען א פראגע וועלכע איך באַ־טראכט אלס איינע פון די וויכטיגסטע אין אונזער אידישען לעבען. איך מיין די פראגע ווענען דעם "אידישען אנטיסעמי־טיזם".

און ער דרעצעהלט מיר, דער לעזער מיינער מ. ר., ווענען עטליכע פאקטען, וועלכע באווייזען קלאהר און דייטליך, אז עס עקזיסטירט ווירקליך אזא זאך ווי אי־דישער אנטיסעמיטיזם אין טאראנטא.

קודם כל, דערצעהלט ער מיר ווענען דער דערפאהרונג וואס זיין איינענע טאָ־טער, א מיידעל פון א יאהר 19 האט גע־האט. און ער דרעצעהלט מיר אויך ווענען דער דערפאהרונג וואס ער אליין, אלס ארבייטער האט געהאט מיט יענע אידישע אנטיסעמיטען ווענען וועלכע ער רעדט אין זיין בריעף.

בין איך באמת, זעהר דאנקבאר מיין לעזער פאר צייהען מיין אויפמערקזאמ־קייט צו ענען, וועלכער פארדינט קאמעמ־טירט צו ווערען, טראץ דעם וואס איך ווייס אז עס איז שוין נים ווייניג גע־שריבען און גערעדט געוואָרען ווענען דעם.

* * *

אידישער אנטיסעמיטיזם!

יא, הפנים, אז אזעלכעס איז דאך יא פאראן, ווארום אידען וואלטען דאך נים געשריבען בריוועלאך אין רעדאקציע נלאט אויס פארענינגען.

עס איז א כלל אז מען שרייט נאר, ווען עס טוט וועה.

און אז דער דאזיגער אידישער אנ־טיסעמיטיזם איז א מכה, וועלכע פאר־שאפט אונז נים ווייניג ווערהטאג — דאס איז גאר קיין ספק נים.

נים ניי, איז די אנקלאגע וועלכע איז געמאכט געוואָרען פון מיין אידישען לע־זער, אבער דאך איז נאך קיין שום ערנסטער פרואוו נים געמאכט געוואָרען צו זעהן, אז אזעלכע אנקלאגעס זאלען מעהר קיין גרונט נים האבען.

באהאלטענער אדער אפענער אידי־שער אנטיסעמיטיזם עקזיסטירט אין אונ־זער טאָ־טענליכען לעבען, ניט נאר ביי אונז אין טאראנטא, נאר אויפ'ן גאנצען אמעריקאנעם קאנטינענט.

און גאנץ באזונדערס לאזט זיך מער־קען דער דאזיגער אידישער אנטיסעמי־טיזם אין דער ארבייטס־פראגע.

א אידיש ווערטעל זאגט:

"מיט א אידען איז בלויז גוט קוגעל עסען, ווייטער גאָרניט".

איך גלויב, אז דאס דאזיגע ווערטעל איז הפנים געשאפען געוואָרען פון יענע אידישע אנטיעסמיטען, ווארום זיי האל־טען אויך פון דער דאזיגער מאטע.

נעהמען צו אידישע באַנקעטלאך, דאס איז ביי זיי מחיבא־תיתא. אויסכאפען אלע כבודים אין דער וועלט, ביי אידישע אונטערנעהמונגען, פאר דעם פרייז פון א ווערטלאזען פלערוש, אויף דעם זענען זיי אויך גרויסע בריות.

אבער ווען עס קומט צו דער פראגע ווענען געבען א אידישען ארבייטער די פרעפערענץ אויבער א קריסטליכען, צו מאכען א לעבען פאר זיין פרוי און קינ־דער — דא ווייזען זיך די אידישע אנ־טיסעמיטען ארויס אין זייער אמת'ען געשטאלט, און בלייבען קאלט צו דער אידישער נויט.

* * *

פארשיעדענע תירוצים האבען זיי פאר זייער אידישען אנטיסעמיטיזם.

קודם כל, טענה'ן זיי, זענען אידען נים קיין גוטע, געטרייע און שקלאפערישע ארבייטער.

צווייטענס, זאגען זיי, מוזען זיי זיך באַנוצען מיט קריסטליכע ארבייטער פאר געשעפטס־צוועקען. אין אנדערע ווערטער מיינט עס, כדי דורך דעם, צו אָפּציהען די אויפמערק